

**Ad 3. Představení projektů SHARE – p. Boháček (CERGE-EI) a PACITA – p. Hebáková (TA ČR) ,
výzkumné konsorcium OK**

Předseda Potůček pak předal slovo p. Boháčkovi z CERGE-EI a p. Hebákové z Technologické agentury ČR, kteří představili své programy a nabídky spolupráce s Odbornou komisí.

p. Boháček představil své pracoviště - CERGE-EI - a představil se jako koordinátor projektu SHARE, který jako největší výzkum v sociálních vědách v EU zkoumá stárnutí populace. Projekt je propojen s podobnými projekty v USA, Japonsku nebo Indii a je ve všech zemích harmonizován. Pro výzkumné účely je tedy využívána stejná metodologie a měření probíhají skrze harmonizovaný dotazník. Jedná se tak o interdisciplinární a mezinárodní panelový sběr dat, který zkoumá dané osoby v čase, díky čemuž je možné vysledovat dopady různých vládních opatření. P. Boháček zdůraznil, že se jedná o ojedinělý výzkum v ČR právě díky své interdisciplinárnosti. V případě, že by Odborná komise měla o data z tohoto programu zájem, je možné navázat spolupráci. Nejen, že jsou data dostupná zdarma po registraci, ale v rámci každé vlny sběru dat je možné upravit dotazník na základě oblastí zájmu. Jako ukázkou možných získaných dat představil analýzu stavu a porovnání ČR s jinými zeměmi u průměrné doby dožití mužů, věku dožití bez omezení denních aktivit (v dobrém zdravotním stavu) a věku dožití podle vzdělání. (Blíže viz příložená prezentace.)

p. Hebáková představila přítomným Technické centrum Akademie věd ČR. Oddělení strategických studií, v němž p. Hebáková působí, se pak zabývá tvorbou podkladů pro strategické rozhodování v oblasti vědy. Toto oddělení je součástí projektu PACITA v oblasti *technology assesment* (posuzování vlivu nových technologií na společnost), do něhož je zapojeno 14 zemí EU, a který se zabývá i otázkou stárnutí populace a modelací scénářů vývoje budoucnosti. V oblasti stárnutí populace se projekt zabývá především telemedicínou v EU. Na základě Národního workshopu v roce 2014 byla vydána Národní zpráva, na níž se podílelo na 50 expertů (lékaři, politici, lidé z byznysu, senioři i výzkumníci a neziskové organizace) s návrhy konkrétních opatření. (Blíže viz příložená prezentace.)

Ad 5. Představení výstupů 2. pracovního týmu „Důchodový věk a valorizace důchodů“ – p. Fiala.

Předseda požádal přítomné a pracovní týmy, aby specifikovali svoji představu o tom, jaká opatření bude možné koncem roku ze strany Odborné komise doporučit vládě. Upozornil, že tematika OK je natolik široká, že mnoho témat nedozraje ke konkrétním návrhům. Přesto ale požádal, aby na půdě všech pracovních týmu byly předloženy návrhy v takové podobě, aby mohly být v prosinci s konečnou platností diskutovány a přijaty. Vzhledem k nepřítomnosti vedoucího PT1 p. Samka požádal p. Fialu, aby v nepřítomnosti vedoucího PT2 pana Kučery představil dosavadní pokrok týmu zabývajícího se valorizací a důchodovým věkem.

P. Fiala omluvil p. Kučeru za jeho nepřítomnost. Informoval, že 2. pracovní tým (PT2) se zabýval především hranicí důchodového věku a návrhem změn této hranice. Krátce připomněl princip současného režimu zvyšování důchodového věku a upozornil, že nejdiskutovanějším návrhem v PT2 bylo svázání hranice důchodového věku s průměrnou dobou dožití na 20 let, jak doporučila EK. V návaznosti na možné prognózy PT2 usoudil, že hranice odchodu do důchodu je nastavena současným revizním systémem dobře. Vzhledem k nutnosti sledovat možné změny se PT2 zabýval otázkou zavedení pravidelné revize hranice odchodu do důchodu, přičemž základním návrhem pro posouzení byl návrh MPSV, aby každých 5 let došlo k vytvoření zprávy o populačním vývoji, jejímž výstupem bude právě prognóza předpokládané doby strávené v důchodu pro každou generaci. Díky tomu bude možné porovnat optimální stav a prognózovaný vývoj a zjistit možné odchylky. Prognózu budou zpracovávat ČSÚ, VŠE a PŘF UK nezávisle na sobě, avšak se stejnými daty, aby došlo

k případnému odhalení chyb ve výpočtech. Zásadní ale pro potřeby dalšího rozhodování bude analýza ČSÚ s tím, že prognózy VŠE a PŘF UK budou korekční. Dojde-li k odchylce prognózy průměrné doby dožití v důchodu, bude vláda požádána, aby předložila Poslanecké sněmovně návrh na úpravu. Poslanci posléze rozhodnou, jak s návrhem změny hranice věku odchodu do důchodu naloží. Zkoumána bude prognózou pouze doba dožití u žen a mužů mezi 25 a 55lety, změna by tedy nešla učinit pro občany starší 55 let, kteří jsou již příliš blízko k důchodovému věku a tudíž se nemohou případným změnám v hranici věku odchodu do důchodu rychle přizpůsobit. V případě, že by odchylka byla velká a vyžadovala rychlejší a výraznější navýšení věku odchodu do důchodu, bude možnost toto navýšení rozdělit na několik fází pro jeden ročník pro větší plynulost, tedy že by docházelo k navýšení častěji než skokově jednou za rok. P. Fiala dále informoval, že zrychlení navýšení věku odchodu do důchodu u žen s vícero dětmi PT2 nedoporučí. PT2 si rovněž uvědomuje, že otázka důchodového věku je složitá problematika, pro jejíž rozhodování PT2 ani orgány státní správy nemají dostatečné informace. PT2 tedy podporuje vytvoření výzkumného konsorcia, které bude sledovat ekonomický, společenský a demografický vývoj právě pro doplňování informací potřebných pro budoucí správné rozhodování o vývoji hranice věku odchodu do důchodu. Co se týče další práce, chce PT2 podle p. Fialy konkretizovat kompetence subjektů mající v gesci tvorbu prognóz, konkretizovat podobu indikátorů potřebných pro sledování vývoje hranice důchodového věku a dále také rozhodnout o otázce předčasných důchodů a valorizace, která je rovněž v gesci PT2 z mandátu Odborné komise.

p. Opálka upozornil, že je ošidné srovnávat český důchodový systém s jinými zeměmi, neboť každý je odlišný a unikátní. Dále pak vyjádřil názor, že je politicky problematické, aby se Poslanecká sněmovna zabývala diskuzí o posunutí důchodového věku. Navrhl, aby stejně jako u valorizace bylo v zákoně zakotveno, aby vláda byla zmocněna k činnosti například nařízením vlády v případě, že by došlo ke změně a hranice by tak měla být automaticky posunuta. U otázky předčasných důchodů a vůbec důchodových kategorií dodal, že je nutné jakékoliv návrhy finančně modelovat. Zároveň doporučil, aby v případě debaty o zavedení individuálního posuzování zdravotního stavu se jednalo spíše o lékaře oboru pracovního lékařství, než posudkovou lékařskou službu.

p. Juříček ocenil, že v diskuzi PT2 zaznělo, že systém zvyšování hranice odchodu do důchodu není nic špatného, že to dopovídá realitě společnosti. Doporučil pak, aby takovéto prohlášení vzešlo z celé Odborné komise, neboť to může být jasným signálem pro politiky a odpolitizování problematiky důchodové reformy. Podle p. Juříčka by takovýto názor měl zaznít i na tripartitě, kde podle něj je stále pevná víra v zastropování důchodového věku.

p. Špidla vyjádřil podporu závěrům PT2. Dodal, že důchodový i sociální systém mají tu výhodu, že působí v dlouhém časovém úseku a je možné je moderovat bez násilných zásahů. Co se týče postupu u návrhu změny hranice důchodového věku, navrhl, aby vláda byla zmocněna něco učinit podle zákonných kritérií po projednání zprávy v Parlamentu ČR. P. Špidla poté zdůraznil nutnost posuzování dobrého zdravotního stavu, jelikož společnost je různorodá a délka dožití je u různých skupin odlišná, jak připomněl na případu rozdílných délek dožití u středoškolaček a vysokoškolaček.

Předseda navázal na p. Fialu s nutností rozšířit poznatky pro rozhodování o hranici věku do důchodu. Ačkoliv jsou podle něj demografické prognózy jádrem systému revize hranice důchodového věku, mělo by být ambicí PT2 zasadit metodiku revize do širšího komplexu sociálních a ekonomických prognóz, včetně předpokládaných změn struktury národního hospodářství a zaměstnanosti. Dále upozornil na psychologické a komunikační úskalí návrhu pravidelné revize, neboť systém revize každých 5 let může být těžko psychologicky uchopitelný pro veřejnost, která se nezabývá detailně fungováním důchodového systému. Odborná komise tak musí promyslet důslednou komunikační strategii.

Ad 4. Představení výstupů 1. pracovního týmu „Ukončení II. pilíře a nastavení parametrů III. pilíře“ – p. Samek.

p. Samek se ujal slova a představil dosavadní práci 1. pracovního týmu (PT1) zabývajícího se ukončením II. pilíře a parametry III. pilíře. Informoval, že návrh opatření pro ukončení II. pilíře byl předán vládě, tudíž PT1 se nyní zabývá úkolem připravit návrhy pro zvýšení motivace občanů vstoupit do III. pilíře. PT1 podle p. Samka projednával návrhy jak MF, tak i jiných členů PT1 jako APS či ČAP. V současné době PT1 projednává první část opatření určená pro III. pilíř tak, aby v případě, že Koaliční rada bude souhlasit se zrušením II. pilíře, mohlo MF připravovat návazná opatření právě pro III. pilíř a obě opatření mohla vstoupit v platnost současně. V druhé fázi bude probíhat debata nad návrhy, u nichž jsou rozdílné názory. p. Samek poté informoval, že vzhledem k finančnímu dopadu uvažovaných opatření vyzval na jednání tripartity premiéra Sobotku, ministra Babiše a ministryni Marksovou k předběžnému jednání o těchto opatřeních, aby bylo potvrzeno správně směřování návrhů PT1. Premiér Sobotka s jednáním souhlasil, ministryně Marksová tak jednání zorganizuje na počátku listopadu. P. Samek se pak krátce vyjádřil i k průběhům jednání PT1. Přiznal, že si PT1 musel někdy nastavit mantinely jednání, přičemž debaty o možnostech zrušit zcela III. pilíř vždy ukončil vzhledem k nekompatibilitě s mandátem PT1 i Odborné komise. Dále upozornil na neblahé dědictví původního nastavení III. pilíře, které bylo až příliš štědré, na což si občané zvykli a díky čemuž je nyní obtížnější přilákat občany nejen k III. pilíři vůbec, ale i k myšlence dlouhodobého spoření si na penzi. Za další limitaci úprav III. pilíře označil upozornění MF, že jakákoliv státní podpora nepřichází v úvahu pro případy, že by se nástroj minul účinkem a došlo například k vyvedení úspor z účtu, což však snižuje atraktivitu III. pilíře. III. pilíř navíc podle p. Samka odráží českou realitu, kdy je zde malý trh, menší finanční gramotnost lidí a malá schopnost lidí spořit.

p. Samek dále informoval, že úpravu III. pilíře PT1 rozdělil na opatření vztahující se na účastníky a na opatření vztahující se na penzijní společnosti. V první kategorii došlo ke 1) snížení věkové hranice pro vstup do III. pilíře na 0 roků. Umožnění vstupu již od narození se zpočátku zdálo podle p. Samka jako kontroverzní opatření, ale po uvědomění si, že největší pojistně-matematický efekt má velmi dlouhodobé spoření (až po 35 letech) se nakonec PT1 rozhodl pro snížení věkové hranice. 2) indexaci státního příspěvku, neboť většina účastnických příspěvků zůstává po většinu doby spoření statická a výsledná částka tak není atraktivní. Proto podle p. Samka musí růst jak účastnický příspěvek, tak i státní příspěvek, a to buď formou indexace podle inflace nebo růstu mezd. Vzhledem k rozpočtovému dopadu však je nutno toto opatření probrat s politickou reprezentací. Jistou variantou by bylo i zavedení procentuální vazby na mzdy, kdy by zaměstnavatel musel vedle sociálního pojištění odvádět i jisté procento penzijní společnosti, což je sice logické, ale může to pro mnohé znít až příliš revolučně. 3) možnost dočasného vyvedení jisté částky z úspor. Po 10 letech by si účastník mohl vyvést část svých úspor s tím, že by mu po dobu výběru nebyla poskytnuta daňová úleva a státní příspěvek by se snížil a v případě doplacení zpět vybrané částky by mu byl vrácen státní příspěvek v plné výši. Co se týče opatření mířených ve prospěch penzijních společností, 1) PT1 navrhne zvýšit limit pro investování do standardních fondů kolektivního investování na 40% (dnes 35 %) hodnoty majetku v účastnickém fondu a limit pro investování do speciálních fondů kolektivního investování na 10% (dnes 5 %) hodnoty majetku v účastnickém fondu.

p. Bezděk dodal, že navýšení na 40% umožní penzijním společnostem, aby mohly větší množství klientských peněz investovat do ETF, které umožňují zajímavý poměr diverzifikace ziskovosti i nákladovosti cenných papírů a tím jsou pro klienty výhodnější. S MF bude ještě vydefinováno znění zákona, aby bylo jasně určeno, že se bude jednat právě o investice do EFT.

p. Samek dále představil další opatření ve prospěch penzijních společností. 2) kapitálový požadavek týkající se doplňkového kapitálu na krytí peněžních prostředků nahradit povinností penzijní společnosti držet tyto prostředky před jejich přidělením příslušným účastnickým fondům na běžném účtu odděleně od ostatních prostředků určených k jinému účelu. 3) u exekucí, které uvalují externí náklady na orgány státní správy i soukromé společnosti v souvislosti s povinností poskytovat součinnost v exekučním řízení, PT1 navrhne, aby si penzijní společnosti mohly účtovat své náklady oproti majetku účastníka. 4) Zvýšit stanovený zákonný limit na provize zprostředkovatelům ze současných 3,5 % průměrné mzdy na 7 %. 5) Změna povinnosti ČNB odejmout povolení z důvodu neplnění stávajících zákonných požadavků změnit na možnost (na základě správního uvážení dohledového orgánu při posouzení individuální situace účastnického fondu).

p. Nacher upozornil, že je uznáváno, že I. pilíř je solidární, zatímco III. pilíř je zásluhový, z tohoto důvodu jsou pro něj logická opatření, která jsou lehce vysvětlitelná občanům (snížení věkové hranice, indexace státního příspěvku). Zároveň vyjádřil podporu většímu otevření nůžek pro ty, kteří si mohou dovolit vkládat do III. pilíře více prostředků oproti lidem s nízkými příjmy kvůli zásluhovosti. Dále urgoval, aby byl III. pilíř zachován jednoduchý a dobře pochopitelný pro občany.

p. Samek oponoval, že lidé pochopili dřívější systém, který byl díky odbytnému, různým druhům penzí a jiným štěpením mnohem složitější. Upozornil, že na rozdíl u odbytného stát u možnosti částečného dočasného výběru z III. pilíře nepříjde o své investované peníze, neboť podpora zůstane jen tam, kde finanční úspory zůstanou v III. pilíři až do penze.

p. Opálka vyjádřil názor, že díky konzultaci PT1 s premiérem Sobotkou, ministrem Babišem a ministryní Marksovou ohledně opatření k III. pilíři ztrácí politická reprezentace v Odborné komisi význam. Co se týče spojení od narození, je podle něj pravdou, že podobný produkt zde není, avšak svým způsobem je to náhrada rušeného II. pilíře pro penzijní společnosti, neboť díky II. pilíři přijdou o klienty a tímto jim noví přibudou. Vyjádřil názor, že mu u III. pilíře chybí porovnání státních podpor s jinými zeměmi, neboť ČR kromě státního příspěvku dává úlevy prostřednictvím zaměstnavatelů, možnosti odpočtu z daňového základu a nezdaněného výnosu. Dotázal se, zda tyto tři podpory v budoucnu budou odebrány. Dále se dotázal, jak budou řešeny předdůchody. U opatření k exekucím pak navrhl, aby byla jistina účastníka snížena o režijní náklady.

p. Špidla upozornil, že příspěvky a zvýhodnění III. pilíře jsou kompenzace za to, že občan se zaváže nevyužívat své finanční prostředky desítky let. A ačkoliv je III. pilíř marginální systém a jako takovým i zůstane, bylo by podle p. Špidly dobré, aby pokračoval a byl podporován. Snížení hranice pro vstup do systému je podle něj vhodné, dítě, které pak v 18 letech vystoupí ze systému, jednoduše přijde o příspěvek.

p. Juříček rovněž podpořil snížení věkové hranice pro vstup do III. pilíře, což doložil na průzkumu ve své firmě, kde by o takovouto možnost mělo zájem vícero rodičů. Oponoval názoru p. Špidly, že III. pilíř je marginální systém, neboť v něm je 5 000 000 účastníků. Cílem by pak podle něj mělo být, aby I. a III. pilíře byly vyrovnané a to pokud možno skrze rozpočtově neutrální opatření. Souhlasil i se zvýšením limit pro investování do standardních fondů kolektivního investování na 40%, jelikož dlouhodobé investice vedou společnosti k bezpečnějšímu investování s lepším výnosem. Co se týče indexace státního příspěvku, vyjádřil se pro indexaci podle počtu let, které se účastník zaváže šetřit.

p. Vostatek vyjádřil podporu opatření dočasného výběru z úspor III. pilíře. Ostatní opatření ale odmítl podporovat jakožto opatření marginální či dokonce odporující rozumně fungujícímu systému. Dále pak upozornil, že státní dotace III. pilíře jsou extrémně vysoké, stejně jako marže privátního sektoru.

Poté p. Vostatek vyjádřil nespokojenost s přístupem PT1, resp. pana Samka k jeho návrhům zásadněji racionalizovat stávající nerovný a zbytečně komplikovaný systém, které vůbec nebyly diskutovány.

p. Samek směrem k výtce p. Vostatka dodal, že jeho návrhy nebyly kompatibilní s mandátem PT1.

p. Šulc připomněl, jak III. pilíř vznikl a jakou měl podobu na začátku 90. let, díky čemuž je nyní problematické zatraktivnit dlouhodobé spoření na penzi. Upozornil, že úkolem Odborné komise bude marketingově prodat toto dlouhodobé spoření. Podle p. Šulce by státní podpora III. pilíře měla být v rovnováze s objemem hypotetické státní podpory, kterou by za jiných podmínek stát vyplácel na dávkách.

p. Bezděk upozornil, že pokud dítě, jemuž byla smlouva pořízena před 18. rokem, nebude moci dále spořit, může bez penalizace přerušit placení příspěvku, aniž by rušil smlouvu a přišel o státní podporu. Rovněž se přiklonil k názoru p. Juříčka, že III. pilíř není marginální, jelikož v něm je účastno 70% ekonomicky aktivního obyvatelstva a proto se jedná o dominantní důchodový systém. Problém podle něj však je v nízkém průměrném příspěvku, což je potřeba změnit. Co se týče návrhu na dočasný výběr z III. pilíře, dodal, že zkušenost z výluhových penzí jasně dokazuje, že ačkoliv ji využije jen 5% lidí, kteří na ni mají nárok, jedná se o významný psychologický faktor, který usnadní lidem vstoupit do dlouhodobého spoření. S ohledem na významné provozní složitosti na straně zaměstnavatele, zaměstnavatele a penzijní společnosti v situaci Ministerstvem financí navrženého způsobu „dočasného výběru“ za APS požádal o stažení tohoto návrhu z projednávání na půdě Odborné komise.

p. Král poukázal na to, že v tuto chvíli je III. pilíř nastaven na extrémně dlouhodobé spoření. Všechny návrhy směřované ve prospěch účastníka jsou vedeny logikou podpořit dlouhodobost spoření.

p. Potůček doporučil, aby OK vyjádřilo podporu představeným návrhům a směru uvažování PT1, avšak aby tyto návrhy ještě byly PT1 specifikovány do podoby, která může být v prosinci předána na přepracování do legislativní podoby.

p. Hampl vyjádřil názor, že by výběru z III. pilíře mělo být možné využít i alternativně na podporu bydlení, například pro rodiny s dětmi.

p. Vostatek nesouhlasil s návrhem předsedy, že OK souhlasí se směrem uvažování PT1, neboť se podle něj jedná o odsouhlasení celé koncepce, s kterou však není ztotožněn. Je nutné řešit zásadní problémy, nejjednodušší je podle něj sjednocení státního příspěvku a daňové podpory. Je nutné řešit především zásadní problémy, např. sjednocení státního příspěvku a daňové podpory. Je zcela nepatřičné, když pan Samek např. tvrdí, že tento návrh je v rozporu s mandátem komise.

p. Šulc dodal, že skrze různá vyjmutí dávek z III. pilíře, jednorázových vyplácení a odbytných dochází k tomu, k čemu III. pilíř nemá směřovat, a to spoření na důchod. A to i z toho důvodu, že finální částka na konci spoření bývá často nízká.

Ad 6. Představení výstupů 3. pracovního týmu „Systémové analýzy, zásluhovost a transfery“, ad 7. rekapitulace úkolů a termínů a ad 8. různé.

p. Potůček po dohodě s přítomnými ukončil jednání. Další jednání Odborné komise proběhne 6. 11.2014 od 13:00 v Klubu s přízemí MPSV. Na programu bude zpráva o činnosti 3. pracovního týmu (zásluhovost, komplexní systémové analýzy a transfery mezi rodinami a společnostmi)

Termíny dalších setkání pracovních týmů

30.10.2014 od 13:00 2. pracovní tým (valorizace penzí a důchodový věk)

6.11.2014 od 15:00 3. pracovní tým (komplexní systémové analýzy, zásluhovost, transfery mezi rodinami a společnostmi)

Termín jednání pracovní konference OK

13. listopadu 2014 od 8:30 do 18:00

Termíny dalších jednání OK (MPSV, „Klub“ v přízemí budovy):

6. listopadu 2014 od 13:00 - všichni členové odborné komise

11. prosince 2014 od 13:00 - všichni členové odborné komise

Zapsala: Markéta Ročejdlová

Vidoval: Martin Potůček

Seznam přítomných

Jméno	Instituce
Jiří Beran	MF
Vladimír Bezděk	APS
Jiří Biskup	MPSV
Radka Dudová	ČŽL
Tomáš Fiala	VŠE
Otakar Hampl	MZe
Markéta Havelková	Sekretariát OK
Petr Hedbávný	FSV UK
Pavel Hollmann	ČNB
Jana Hnyková	ÚSVIT
Miroslav Jára	ASO
Helena Ježková	
Pavel Juříček	SP ČR
Aneta Karlíková	MF
Filip Král	ČAP
Irena Kubátová	MF
Jiří Kubišta	MF
Jana Laumannová	ČSSZ
Zdeněk Linhart	MPSV
Štěpán Mairovský	FSV UK, odborná praxe
Radmila Malá	MF
Radka Maxová	ANO
Patrik Nacher	Bankovní poplatky.com
Miroslav Opálka	KSČM
Zdeněk Pernes	RSČR
Martin Potůček	Předseda OK
Markéta Ročejdlová	Sekretariát OK

Veronika Rudolfová	FSV UK
Vít Samek	ČMKOS
Roman Sklenák	ČSSD
Markéta Suchánková	S OK
Radovan Svoboda	Sekretariát OK
Jiří Šatava	CERGE-EI
Jan Škorpík	MPSV
Vladimír Špidla	ÚV
Martin Štěpánek	MPSV
Terezie Štyglarová	ČSÚ
Jaroslav Šulc	ČMKOS
Radek Urban	MF
Jitka Vítková	KZPS
Jaroslav Vostatek	VŠFS